

Laudatio

La figura del mestre de mestres: Josep Panisello. El vessant humà i pedagògic d'un mestre que va estimar la seua professió, la llengua catalana i l'escola. El mestre Panisello va transmetre amb facilitat l'experiència que tenia del contacte amb l'alumnat, als mestres, alhora que amb els múltiples recursos pedagògics que utilitzava quan impartia les classes demostrava la seua disposició per difondre la renovació pedagògica.

La persona de Josep Panisello té múltiples vessants des d'on podem recordar-lo. Pel nostre paper com a membres de la Renovació Pedagògica al territori, volem començar amb el compromís adquirit per Josep com a membre associat al Moviment de Mestres, fins al darrer moment. Ell va portar a la pràctica tot allò que a les nostres escoles d'estiu s'anava produint, alhora que participava per millorar la qualitat de l'ensenyament. Aquest compromís renovador anava acompanyat d'una defensa per ensenyar el català i en català.

Els Moviments de Renovació Pedagògica es corresponen, amb uns trets essencials, en aquells moments en què la gent s'agrupa per creences i valors compartits, en què les relacions entre els membres del grup són directes i múltiples entre ells, i es caracteritzen per una reciprocitat equilibrada, amb la finalitat que les accions individuals siguin beneficioses per a tots, i on hi haja un sentit de solidaritat i preocupació mútua.

El tipus de formació lliga la teoria i la pràctica. Després, a l'escola, la mateixa pràctica educativa es veurà renovada. L'objectiu que es pretén assolir és que tots i totes estiguéssim disposats a aconseguir que l'educació que rebran els xiquets i xiquetes siga la millor possible.

L'escola catalana, després d'anys i anys de patir un segrest de la llengua pròpia, es va trobar amb una mancança de professorat amb els coneixements de català i la cultura catalana necessaris per iniciar el canvi. L'esforç i la implicació que va tenir Josep Panisello, juntament amb altres persones, en el reciclatge del català és un exemple que ha deixat un petjada, i avui encara recordem les seues classes magistrals de llengua

catalana i de didàctica del català. Els recursos pedagògics que emprava Josep Panisello en les seues classes són una prova per cercar la motivació i l'interès en l'alumnat.

Els qui vam gaudir amb les seues classes tenim el record de l'aplicació correcta d'una metodologia innovadora. A tall d'exemple, relatarem una breu i verídica intervenció en un dia de classe.

Entrà a l'aula Josep. En pujar a la tarima en la qual al damunt hi havia la taula del professor, féu un mal pas, i al xiquet que estava més a prop, assegut al seu pupitre, li proclamà: «Para'm noi, que cauré», tot i l'expectació de tota la classe per veure si li havia passat alguna cosa al nostre admirat mestre. Fet el silenci, li tornà a repetir al xiquet: «Has sentit que et deia *para'm*?... Sí? Quina lliçó toca avui?». Els alumnes responen: «Els vertebrats». Continua Josep preguntant: «Algú en sap els noms?». Després de fer l'oportuna explicació, li recorda: «La paraula *para'm*, està formada per les cinc inicials de les classes de vertebrats» (segons aquella època, es referia en llengua castellana). Ningú dels qui érem presents a la classe no perdrem de la memòria la resposta correcta.

La utilització dels recursos mnemotècnics era una constant en les seues classes, dinàmiques i diferents. Podríem dir en llenguatge actual que feia les classes d'una manera innovadora.

Al llarg del temps ens trobem que moltes de les idees i de les activitats escolars eren prou avançades, però eren molt poc valorades aleshores i a vegades, fins i tot, silenciades. No oblidem que estem parlant d'uns anys on la falta de llibertats es produïa en tots els àmbits, i molt més en l'àmbit educatiu, començant per la prohibició d'impartir les classes en català.

Josep Panisello, malgrat tot, feia ús del català. La classe d'observació de la naturalesa, que ara en diríem educació ambiental, coneixement del medi, la començava tot trepitjant el camp, i en aquestes sortides escolars, era quan es produïa la descoberta de l'entorn.

L'aplicació de moltes de les estratègies usades quan impartia les classes del reciclatge de català, provenien de la seua llarga experiència i del perfeccionament que cercava en la seua professió.

L'entorn és un punt de partida i de referència. L'administració, en aliança amb el professorat, ha de tenir aquesta funció estratègica de foment de la participació i de vinculació a l'entorn concret. Una bona relació entre educació i territori és la base de qualsevol aprenentatge significatiu, de qualsevol tipus de contingut.

Els i les mestres del territori als inicis de la democràcia, en aquells moments, es van transformar en els seus alumnes. Som mestres i també alumnes, la doble cara d'una mateixa moneda.

Avui que es parla de *cultura* en tots els àmbits, recordant Joan Fuster quan deia que una cultura constitueix un *sistema de referències*, és necessari pensar en quina cultura, amb la complexitat que això representa. Sabem que la principal enemi-

ga de la cultura és la indiferència. La participació, sovint reclamada, és un indicatiu de per on podem millorar. D'altra banda, ara que es parla molt de professionalitat, només amb l'exigència acabarem per obtenir la qualitat que necessitem.

La nostra societat viu un decisiu procés de transformació. Que estem en crisi, ja se sap, però d'aquesta crisi permanent, ha de sortir-ne el canvi. I això no és utopia. La importància dels docents a preparar els joves obliga a una actualització constant. La societat reclama més requeriments i la necessitat de respondre als nous canvis socials, culturals, laborals, de valors... fa que el paper de la formació sempre haja estat rellevant.

La formació en llengua catalana, didàctica de la llengua, geografia i història de Catalunya, coneixement de la cultura catalana que es va impartir al reciclatge del català va aconseguir fer de l'escola una escola catalana.

Apreníem els coneixements que després posaríem a la pràctica, al davant dels alumnes: les xiquetes i xiquets, amb la qual cosa, es va produir una renovació en fer les classes, en la posada al dia d'aquell professorat, que inicialment no havia tingut una formació en català i del català. Èrem conscients que la nostra formació era cabdal per al projecte d'escola que volíem per al nostre país.

Aquesta experiència de Josep Panisello, al llarg de tota la vida dedicada a l'educació, a l'ensenyament, no ha quedat en l'oblit. Tenia una qualitat humana, immensa. Les persones que van col·laborar amb ell donen testimoni de la gran humanitat que desprenia i la il·lusió en fer les coses, en aprendre a aprendre.

Preparació i formació, són dues qualitats que desprenia en la seua tasca de mestre. També la il·lusió per aconseguir els objectius que es proposava, sense escatimar esforços i temps. Tenia una capacitat per preparar correctament els alumnes en l'adquisició d'hàbits personals i socials i per fer participar les famílies. Tota la vida la va dedicar a fer de mestre i fer de mestre de mestres.

El reconeixement de l'obra de Josep Panisello és justa. Aquesta Jornada n'és l'inici. Permetrà conèixer de manera més aprofundida la seua obra i la seua persona serà reconeguda com cal. Un mestre, que es feia estimar. Els gestos tan peculiars, l'atenció que mostrava per tothom, l'estima per l'educació i, en definitiva, pel seu país, el fan mereixedor del nostre més càlid homenatge.

Els qui hem tingut la sort d'haver-lo conegut, com a persona i com a mestre, de compartir amb ell temps i experiències, el portem al cor. Avui, que tenim llibertat, els qui estimem el país, els qui estimem la cultura i la llengua catalana tenim un deure: continuar amb el mateix entusiasme que hi posava

Josep Panisello i Chavarria.

ÀNGEL ISMAEL I HIERRO
President del Moviment de Renovació Pedagògica de les Terres de l'Ebre